

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem v právní věci žalobkyně: **B. K.**, bytem x, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 3. 2016, čj. 555 826 0620/315-JC,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :
Vymezení věci

Žalobkyně napadla žalobou shora označené rozhodnutí žalované a domáhá se jeho zrušení. Žalovaná tímto rozhodnutím zamítla námitky žalobkyně a potvrdila své rozhodnutí ze dne 4. 2. 2016, čj. R-4.2.2016 – 427/555 826 0620/223 – 107452. Rozhodnutím žalované byla žalobkyni uložena podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), povinnost vrátit žalované přeplatek na starobním důchodu za období od 13. 3. 2014 do 25. 8. 2015 ve výši 147.242 Kč.

Žalovaná k tomu v rozhodnutí o námitkách uvedla, že žalobkyni byl rozhodnutím žalované ze dne 12. 12. 2013 přiznán starobní důchod od 5. 12. 2013 podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném k datu přiznání starobního důchodu (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Jde o tzv. předčasný starobní důchod, neboť byl žalobkyni přiznán před datem dovršení důchodového věku, který v jejím případě činí 60 let a dosáhla ho až dne 26. 8. 2015. Poživatelům tzv. předčasného starobního důchodu výplata důchodu dle § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nenáleží v době do dosažení důchodového věku, pokud vykonávají výdělečnou činnost. Žalobkyně přitom v době po přiznání nároku na důchodu do dosažení důchodového věku vykonávala výdělečnou činnost ve smyslu § 27 zákona o důchodovém pojištění. Ta spočívala v péči o nezletilé dítě svěřené žalobkyni

do pěstounské péče za současného vyplácení odměny pěstouna. To bylo prokázáno evidenčními listy důchodového pojištění vystavenými Úřadem práce České republiky, pracovištěm Jeseník dne 17. 4. 2015 a 7. 3. 2016, podle nichž byla žalobkyně účastna důchodového pojištění v době od 13. 3. 2014 do 25. 8. 2015, neboť jí byla vyplácena odměna pěstouna dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Za toto období byl žalobkyni vyplacen starobní důchod ve výši 147.242 Kč. Žalobkyni za období, kdy byla účastna důchodového pojištění z titulu výkonu výdělečné činnosti, nenáležela výplata přiznaného tzv. předčasného starobního důchodu. Odpovědnost za přeplatek je koncipována § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění důchodového zabezpečení jako objektivní, žalobkyně je povinna přeplatek vrátit, byť jeho vznik nezavinila. Žalovaná nicméně poukázala na to, že v žádosti o přiznání starobního důchodu ze dne 18. 11. 2013 žalobkyně vlastnoručním podpisem potvrdila, že ode dne, od něhož požaduje přiznat výplatu starobního důchodu, nebude vykonávat výdělečnou činnost.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

Žalobkyně v žalobě poukázala především na svoji nepříznivou majetkovou situaci a na náklady spojené s výživou nezletilého vnuka, jenž jí byl svěřen do pěstounské péče (školné za studium na střední škole, náklady na ošacení, dopravu, účast na školních aktivitách a výkon praxe). Žalobkyně vysvětlila, že požádala o přiznání starobního důchodu v dobré víře, aby se mohla starat o vnuka. Byla totiž vedena jako uchazečka o zaměstnání na Úřadu práce, neměla však nárok na podporu v nezaměstnanosti. O vnuka se přitom jiná osoba nemohla starat. Aby proto v řízení o svěření vnuka do pěstounské péče prokázala, že je schopna se o něj postarat, má dostatečné sociální zázemí, tedy aby zabránila nařízení ústavní výchovy, požádala o přiznání starobního důchodu. V této době ji nikdo nepoučil, že k předčasnému starobnímu důchodu nesmí pobírat odměnu pěstouna, poučení by přitom ze strany státních orgánů očekávala.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě zopakovala svoji argumentaci obsaženou v odůvodnění rozhodnutí o námitkách.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.

Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by byl povinen přihlídnout z moci úřední, soud neshledal.

Soud rozhodl o žalobě bez jednání, neboť oba účastníci s tím vyjádřili implicitní souhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

Ze správního spisu soud zjistil, že žalobkyně požádala dne 18. 11. 2013 o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 5. 12. 2013. Současně požádala, aby od tohoto data byl důchod i vyplácen. Prohlásila, že od data, od něhož žádá přiznání výplaty starobního důchodu, nebude vykonávat výdělečnou činnost a nebude vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Žalobkyně žádost vlastnoručně podepsala. Rozhodnutím žalované ze dne 12. 12. 2013 byl žalobkyni přiznán starobní důchod od 5. 12. 2013 ve výši 8.347 Kč měsíčně.

Rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 7 P a Nc 19/2014, jenž nabyl právní moci dne 13. 3. 2014, byl žalobkyni svěřen do pěstounské péče nezletilý vnuk L. D..

Dne 14. 12. 2015 obdržela žalovaná od Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Příbrami, kontaktního pracoviště Mladá Boleslav, hlášení, že žalobkyně vykonává od 13. 3. 2014 zaměstnání zakládající účast na důchodovém pojištění (odměna pěstouna). Dne 17. 4. 2015 vystavil Úřad práce České republiky Jeseník pro žalobkyni ELDP za rok 2014, podle něhož byla účastna důchodového pojištění od 13. 3. 2014 do 31. 12. 2014 a dosáhla vyměřovacího základu 80.000 Kč. Dne 7. 3. 2016 vystavil Úřad práce České republiky Jeseník ELDP za rok 2015, podle něhož byla žalobkyně účastna důchodového pojištění od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 a dosáhla vyměřovacího základu 96.000 Kč.

Dne 4. 2. 2016 vydala žalovaná rozhodnutí, jímž uložila žalobkyni povinnost vrátit žalované přeplatek v částce 147.242 Kč. Žalobkyně podala proti rozhodnutí námitky, které žalovaná žalobou napadeným rozhodnutím zamítla.

Posouzení žalobních bodů

V dané věci není sporné, že žalobkyni byl přiznán od 5. 12. 2013 starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, tedy před dosažením důchodového věku, který u žalobkyně vzhledem k počtu vychovaných dětí činí 60 let a dosáhla by ho až dne 26. 8. 2015. Důchod byl přitom žalobkyni vyplácen od data přiznání nároku. Stejně tak není sporné, že žalobkyně převzala právní mocí rozsudku okresního soudu (13. 3. 2014) do pěstounské péče svého nezletilého vnuka a počínaje tímto dnem jí byla úřadem práce vyplácena odměna pěstouna dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Žalobkyně jakožto osoba pečující o dítě, které byla vyplácena odměna pěstouna podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, byla na základě § 5 odst. 1 písm. k) zákona o důchodovém pojištění účastna důchodového pojištění, což ostatně bylo doloženo i evidenčními listy důchodového pojištění. Tuto její činnost tak lze považovat s ohledem na § 27 zákona o důchodovém pojištění za výdělečnou činnost.

Podle § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění nenáležela žalobkyni od doby, kdy jí péče o vnuka svěřeného jí do pěstounské péče založila účast na důchodovém pojištění (13. 3. 2014), do data dosažení důchodového věku (26. 8. 2015), výplata starobního důchodu. Žalobkyni přesto byl za dané období vyplácen starobní důchod ve výši 147.242 Kč, což není ze strany žalobkyně v žalobě zpochybňováno.

Nárok plátce důchodu na vrácení přeplatku na starobním důchodu je speciálně upraven v § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Toto ustanovení zakládá objektivní odpovědnost příjemce dávky starobního důchodu vrátit ty vyplacené dávky

starobního důchodu, které mu nenáležely, tj. byly mu vyplaceny, ač pro výplatu těchto dávek nebyly splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění. V daném případě se jedná o tzv. objektivní odpovědnost, tj. odpovědnost za výsledek, kterou nese příjemce dávky. Tato odpovědnost nastává okamžikem, kdy se naplní hypotéza právní normy vyjádřená v § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, tedy dojde k výplatě dávky, ač pro ni nebyly splněny podmínky. Pro nastoupení sekundárního odpovědnostního právního vztahu postačí pouhé vyplacení neoprávněné dávky, a to v důsledku toho, že nebyly splněny podmínky § 37 zákona o důchodovém pojištění. Není proto ani rozhodující, zda příjemce dávky splnil či nesplnil svou ohlašovací povinnost podle § 50 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, postačí pouze, že dávka byla vyplacena neprávem. Ustanovení § 118b a § 118c zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, které upravují odpovědnost zaměstnavatele příjemce dávky, resp. jejich spoluodpovědnost, se neužije, neboť § 118a odst. 2 představuje úpravu speciální, která jako jediná je konstruována na objektivním základě (viz rozsudek NSS ze dne 21. 3. 2007, čj. 3 Ads 96/2006 – 93, nebo rozsudek ze dne 30. 1. 2004, čj. 5 Ads 16/2003 – 40).

Z výše uvedeného je zřejmé, že žalobkyni vznikla odpovědnost za přeplatek na základě § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a to bez ohledu na to, že nevěděla, že v případě přiznání odměny pěstouna ztrácí nárok na výplatu přiznaného starobního důchodu. Z obsahu žádosti o přiznání starobního důchodu plyne, že na nepřípustnost souběhu vyplácení starobního důchodu a výkonu výdělečné činnosti byla upozorněna, neboť musela prohlásit, že od data požadovaného přiznání výplaty starobního důchodu nebude vykonávat výdělečnou činnost. V tomto směru není žalované co vytýkat, neboť v době, kdy byla sepsována žádost o starobní důchod, nepobírala žalobkyně odměnu pěstouna. Žalovaná tedy nemohla zanedbat poučovací povinnost, ostatně jí plně dostála, jak plyne z obsahu žádosti ze dne 18. 11. 2013. Povinností Úřadu práce České republiky, jenž žalobkyni vyplácel odměnu pěstouna, nebylo žalobkyni předem poučit o tom, že v případě vyplácení této dávky pěstounské péče jí musí být zastavena výplata starobního důchodu. Nevědomost žalobkyně o vyloučení souběhu výplaty starobního důchodu a odměny pěstouna, ale ani případné nesplnění informační povinnosti ze strany úřadu práce vyplácejícího žalobkyni odměnu pěstouna, ať již vůči žalobkyni, nebo vůči plátcovi důchodu, nejsou s to zprostit žalobkyni odpovědnosti za přeplatek. Žalobní bod je tedy nedůvodný.

Skutečnosti, které žalobkyně v žalobě uvedla o svých tíživých sociálních poměrech, nemají žádný vliv na zákonnost rozhodnutí žalované, neboť odpovědnost za přeplatek na starobním důchodu není vázána na podmínku, že vrácení přeplatku je v majetkových možnostech osoby odpovědné za přeplatek. O odstranění tvrdosti zákona jsou oprávněny rozhodnout pouze orgány provádějící sociální zabezpečení (důchodové pojištění). Žádost žalobkyně o odstranění tvrdosti zákona (prominutí povinnosti vrátit přeplatek) je součástí dávkového spisu a bude správními orgány vyřízena. Případná tvrdost zákona nicméně nepůsobí nezákonnost rozhodnutí o vrácení přeplatku na důchodu. Soud se proto v rámci přezkumu zákonnosti napadeného rozhodnutí nezabýval tím, zda jsou v případě žalobkyně splněny podmínky pro odstranění tvrdosti zákona, neboť by vykročil z rámce soudního přezkumu. Tento žalobní bod je tedy rovněž nedůvodný.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

Vzhledem k tomu, že uplatněné žalobní body jsou nedůvodné, a soud nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez námitky, byla žaloba zamítnuta (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení nevznikly náklady převyšující náklady na běžnou administrativní činnost.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **l z e** podat kasační stížnost ve **lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 28. dubna 2017

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce

Za správnost vyhotovení:
Vlasáková